

X/96

Panevėžio Vyskupijos Sinode,
įvykusie Panevėžy 1936.1.2-4 prėtekolas.

1936 Popiežiaus Pijaus XI Pontifikate keturioliktais metais, sausio m. 2 d. Sinode nariai susirinkę 9 val. 30 min. Panevėžio Katedros zakristijoje, iš kur éjo pasitikti prie didžiųjų Katedros durų Je Ekscelenciją Kazimierą Paltareką, Panevėžio Vyskupą.

Je Ekscelencija valandéle pasimeldęs ceram SS-mo pradéjo celebriuoti iškilmingas šv. Mišias. Per šv. Mišias giedejo choras pritariant vargonams.

Po šv. Mišių magister cheri kun. Dr. L. Lukešiūnas intenave antifoną "Exaudi nes" ir giedejo 68 psalmą su kun. . Juodeliu. Po to buvo atskaityta kites Pentifikalinés maldos, atgiedeta "Veni Creator" ir Premeter Synodi prelatas Ignas Labanauskas pasakė pamokslą apie kunigę drausmę. Pabaigus pamokslą Sinode Premeterius gerb. prel. Ig. Labanauskas paprašé Ekscelenciją atidaryti Sinodą ir paskaityti je atidarymo raštus.

Je Ekscelencijai davus, Sinode premeterius prel. Ig. Labanauskas paskaité Sinode atidarymo akta ir Je Šventenybés Popiežiaus Pijaus XI pasveikinimą ir Apaštališkųjų palaiminimą. Teliu Sinode premeterius paprašé Je Ekscelenciją įsakyti, kad Sinode nariai padarytų profesionem fidei ir iuramentum anti meernisticum, kaë ir buvę prideramai atlikia.

Gale Je Ekscelencija, palaiminęs Sinode dalyvius, baigé pirmąjų sesiją. Pertrauka padaryta iki 2 val. 30 min.

II sesija.

1936 m. sausio mén. 2 d. 2 val. ir 30 min. K.V.C. saléje Sinode nariai susiremka, kaip buvo numatyta pirmoje sesijoje. Atvyksta J.E. Panevėžie Vyskupas ir pradeda sesiją malda. Pagaliaus Sinode Premeterius praše Ekscelenciją patikrinti ar visi Sinoden kiestieji yra atvykę.

Kancleriu skaitant kiestųjų pavardes, šie atsiliepdavo žodžiu "Adsum". Pasirodė, kad iš kiestųjų į Sinodą neatvyke 1) Kaunaikas D-ras Pr. Kuraitis, 2) Kleb. Aleksandras Štembergas, Salčių kleb., 3) Kun. Stanislovas Baltrimas, Kupiškio klebenas, 4) Kun. Mykelas Jusys, Vadoklių klebenas, 5) Liuvikas Šiaučiūnas, Linkuvos klebenas, 6) Kan. Boleslovas Barenas, Krekenavos klebenas.

Premeterius Sinode paprašé J.E. Vyskupo įsakyti Iudices querelarum et excusationem patikrinti dėlko neatvyke kiestieji į Sinodą.

Perskaityta Sinode reguliaminas.

Po to J.E. Panevėžie Vyskupas K. Paltarekas sako kalbą, kurieje pabréžia mokslo, maldinumé ir drausmés reikalingumą, ne-

X
97

drausmingumė žalą ir šiam sinodui J.B. teikia daug vilčių, kuris turės prisidėti prie dalykų pagerinimė.

^{prasideant} Pavedama skaityti Panevėžio Vyskupijos Sinodo patieką medžiagą kurią skaite Je Pr. kan. Jonas Jucis, Panevėžio Vysk. Generalvikaras.

Pirmiausia perskaityta skyrius I Kunigas – kaip asmuo (§1-79). Kur įvyko diskusijos ir įnešta pageidavimai.

Kun. A. Kripaitis pastebi, kad turėtų būti perredaguestas § 30: ta prasme: "Kunigas įvairiuose pasilinksminimų pramegese: rateliuose, tenise, kroketuose ir panašiuose dalyvauja tik kaip nuešalus stebėtojas. Jis ir tokiose pranegose neužmiršta, kad jis yra dvasios tévas.

Užginta dvasiškiams keliauti viename vežime su meterimis į svečius, atlaidus ir kitur".

Kitų kalbėtojų mintis, kad § 30 būtų pakeistas, kur kalba apie meteris, prasme: "Kunigas bendraudamas su meterimis atsimena save luemo šventumą ir todėl elgiasi taip, kad čia iš te nekiltų jo pažeminimas".

Kun. D-ras L. Lukešiūnas prie 30 § siūlo: "Dvasiškiams draudžiama keliauti dviese viename vežime su meterimi ir aktyviai dalyvauti su meterimis judriuose kontaktiniuose žaidimuose".

Prie 54 § išsitarta, kad būtų leidžiama trumpi rūbai dévēti kunigo išmintinga nuežiūra, pav. sutanėlę arba juodą surdutą, nes reikia pratinti žmones prie trumpų rūbų, nes habitus non facit monachum. Kur yra kunigų nešiojama trumpi rūbai, ten neprastesni kunigai už nešiojančius ilgus rūbus.

Kan. V. Butvila siūlo prie § 87: "Dekanas kasmet lankydamas savo dek. baž., K.V.C. Rajono Valdybos įgalietas darys revisiją. Regijojeinių Valdybę prašomas darys revisiją ir kitese katalikiškose organizacijose".

Kun. A. Kripaitis siūle § 87 perredaguoti šia prasme: "Dekanas kasmet lankydamas savo dekanate bažnyčias K.V.C. skyriuose ir jiems priklausančiose organizacijose, tikrins jų veikimą ir praneš apie tai save pretekole Kūrijai".

Prie § 92 siūlo ijdėti Kan. V. Butvila: "administratyvinė tvarka galutinai spręs B. T. P. Taryba", o kun. L. Lukešiūnas pastebi prie § 92, kad "pakankamai ir tiksliai suformulotas nes nustatai neliačia pasauliečių, o dvasiškiams B. T. V. Tarybes ginče su tarnais sprendimas yra galutinis, kuris gali numatyti ir siūlyti eiti su ginču į pasaulinį teismą".

Depozitų reikalui kan. Pr. Penkauskas siūlo: "Depozitų visai nepriimti. Iki 300 litų vertės depozitai, duedami laidejimi, priimami per Baž. Turtų Valdymo Tarybą". Bendrai nusistatyta depozitų neimti, bet išintinais atsitikiuojant galima.

Kun. Vice-dekanas J. Kriščiūnas prie § 107 nurodo, kad reikia "pakeisti ta prasme, kad konferencijoje ne kiekviénas

dekanas parnešia referatą, bet tik vienas kitas, kad būtų galimybės nuedugnisiu klausimą apsvarstyti.

Kan. V. Butvila siūlė prie § 132 pridėti: "ir negavęs sutikime"

Prie § 140 pakeisti prasme, kad vikaras – kapelienas stengsis pamėkas suvesti į mažesnių skaičių dieną.

Po išvystių diskusijų priėmus skyrių kaip apie dvasiškį kaip asmenį ir je santykius su kitais, Generalvikaras J. Jucis skaito sekantį projekto skyrių Kunigas – kaip Magister Fidei. (§164 – 201).

Kan. V. Butvila siūlė § 166 išmesti visai, o kun. J. Žitkevičius teis pačies nuomenės ir pabrėžia "kadangi aktų kalbėjimas ir juo labiau peterių kalbėjimas po pamokslų neatsiekia savo tikslą, nes žmonės yra pavargę ir laukia, kad tik greičiau pasibaigtų – reikyt panaikinti", o Prel. J. Macijauskas, Raguvos Dekanas, pastebi, kad reikia palikti po pamokslų aktai ir peteriai, nes jie papildą pamokslą ir t.t.

Katekizacijos reikalui buvo daug kalbėta išvesta įvairių minčių, kur buvo pageidauta, kad prie išpažinties vaikai būtų parengti mokykloje. Prie § 196 kun. Deksnys sakė: "Išpažinčiai ir Šv. Komunijai vaikus paruošt mokykloj, tie, kurie lankė.

Gale mokslo metų tik trumpas pakartojimas daugiau vaiko sielai nuteikti".

Po ilgų diskusijų J.E. Vyskupas pastebi ir sykiu patiekia minčių mąstymui, kad a) už mokyklos būtų katekizacija, tik sutrumpinta, b) dažniau vaikus pratinti prie Šv. Komunijos. J.E. Vyskupas prašė gerai apgalvoti katekizavimo reikalą ir galutinai tą dalyką palikti nuspėsti kitai sesijai. Perskaityta ir diskutuota §164 – 201) II sesija pasibaigė 7 v. v. Ir paskelbtą, kad 1936 m. sausie mén. 3 d. Šv. mišias 8 val. ryte Katedroje, o posėdis 10 val.

III sesija.

1936 m. sausie mén. 3 d. Panevėžie Katedroje 8 val. J.E. Panevėžie Vyskupas atlaikė Šv. Mišias, kurieše dalyvavo visi Sinedė nariai. Per Šv. Mišias greje vargenais. Po Šv. Mišių J.E. Vyskupas paskaitė į Sinedė narius menitum.

Panevėžie Vyskupijos Sinedą sveikine Arkivyskupas Arata ir Telšių vyskupas Justinas Staugaitis.

K.V. Butvila

Kan. J. Gasiūnas

J. Griniškės. K. J. Javruas

4
99

Panevėžio Vyskupijos Biržoje
Diecesinio Sinedo antrosios (3.I.1936) dienos darbu
pretekolas.

Sesija IV-ji.

Sesija prasideda K.V.C. salėje lygiai 10 valandą. J.E. Panevėžie Vyskupui atvykus, Aukštajam Prezidiumui ir dalyviams užėmus savo vietas, meldžiama Šv. Dvasies palaimės. J. Pr. Sinedo Premetorius prelatas Labanauskas prašo Ekscelencijos įsakyti, kad būtų perskaityti I, II, ir III Sinedo sesijų pretekolai, kas, Ekscelencijai leidus padarema. Perskaitytieji pratekelai, Ekscelencijai pasiūlius, Sinedo priimami. J. Prak. Sinedo Premetorius praneša, kad, vakar nebuvo, Vadoklių klebenas, kun. Jusys, atvykę ir sesijoje dalyvauja. Ekscelencijos pavestas, Jo Prak. Generalvikaras kan. Jucis referuoja Sinedo nustatą projekte 194-201 §-us. Dr. Lukešiūnas siūlo 195 §, kalbantį apie katekizavimo laiką, pakeisti šitaip:..."bent po 3 dienas i savaitę po 4 val. kasdieną, pagal reikalą - tiek, kiek vairai neparuošti bei nepakankamai paruošti mokykloje. Paruoštuesius bent per 5 dienas prieš išpažintį nutēiks ir pmkartes praktiškas būtinias žinias". Tas pats kalbėtojas, siūlo, taip pat, papildyti 197 § žedžiais: "pagal reikalą - tiek kiek vairai neparuošti". Kun. J. Kriščiūnas prie 199 § siūlo pataisą: "Irašyti į Rešančiaus ir Škapl. brolujas tuejaus po iškilmingos Komunijos antrais metais; o trečiais - per 5 dienas atliki katekizmo pakartojimą, dvasies lavybas ir, svarbiausia, supažindinti su Kat. Akcija". Kun. J. Butvila prie 201 § siūlo priedą: "Vaikai katekizuemomi save parapijoje; kitur tik su savo klebene raštišku sutikimu". Ekscelencija nori, kad visi tikintieji būtų raginami eiti išpažinties kaip galint dažniau; o vaikai - kas mėnesį. Referuojant teliau paprastus, liečiantių mokyklas reikalus, Dr. Lukešiūnas 220 § siūlo papildyti taip: "kapelionai dalyvauja mokytojų konferencijose ir kituose viešose budžie mokytojų susirinkimuose". 221 § kun. P. Rauda paseilė pakeisti šiatip: "Kunigai rūpinsis organizuoti šventadieniais pradžios mokykles mokiniams atskiras pamaldas (jiems skirtas mišias)". Nuestatai, liečią parapijos kanoninėką lankymą, sukelia gyvas diskusijas, kuriose dalyvauja: kan. Butvila, Dr. Senkus, Dr. Lukešiūnas, Prel. Labanauskas, Magnif. Kan. Rektorius, Kun. J. Kriščiūnas, Kan. Šidlauskas, Kan. Baškys, Dek. Žitkevičius, Kan. Kriščiūnas. Konkrečiai kan. Šidlauskas 246 § siūlo papildyti šitaip: "Mieste kunigas lankė parapiją pats vienas, be tarnų, jį lydi tik vienas parlydevas (pav. - maršalka)". 247 § - šitaip: "Stulą gali atstoti studentas pavidaile padaryteji bursa. Išeidamas kalėdėti kunigas pasistengs tinkamai dezinfikuoti (pav. - spiritu) kryželį, kurį dueda žmenėms bučiuoti. Karperalas, kryželiui šlustyti, turi būti kasdien keičiamas". Dr. Lukešiūnas siūlo 251 §, vietoj žedžio - "klebenas", pa-

varteti "kunigas". Prel. Labanauskas pageidautų bendre šiu nuo-
statų dvasios sušvelninimę. Ekscelencija ilgai ir nuodugniai aiš-
kina parapijos lankymo reformos reikalinguma nurodydamas dabar-
tinių nukrypimų žalingumą. Po te skelbiama 15 min. pertrauka.

Po pertraukos referuojama nustatai, liečią viešąjį padėrumą.
Kan. Butvila siūle 257 § išbraukti "tautiškus rūbus ir Šekius",
nes sinėdas imasi nustatinėti madas. Kun. J. Bubas prie te paties
paragrofų pageidauja pridėti: "kreiptina tėvų dėmesys, kad vaikai
- mergaitės iš mažens būty paderiai redomi". Dr. Lukešiūnas pa-
geidauja įnešti naują 258a § : "Jei kur katalikų tarpe plinta
bendrės maudyklės, kunigai dės visas pastangas šį iš esmės padė-
rumą, ir gedingumą įkeičiantį paprastą panaikinti (išrauti)".

Kun. Kirna 259 § siūle, vieteje žodžių: "stengsis juos pakeisti"
- parašyti šiaip: "ragins bei patars pakeisti". Kun. Nagulevičius
260 §, po žodžie "vakarėliai", siūle įterpti: "iš katalikiškė jau-
nime susirinkimai su linksmaja dalimi - ūkiai, žaidimais - ne
veliau 24 valandos". Kun. P. Liepa norėtų šitekios 260 § redakci-
jes: "kunigai prižiūrės, kad katalikiškų organizacijų rengiamos
gegužynės baigtus 9 val.; gi vakarėliai - ne veliau 11 val. vak."
Svarstant paragrafus, kur kalbama apie intelligenčių pastoraciją,
kan. Šidlauskas siūle §§ 272, 273, 274 sutraukti iš vieną. Kun. Ba-
rauskas pataria 276 § išbramkti žodžius - "bent iš labdarybės dar-
bą", kad nebūtų preges išsisukinėti. Be šių konkrečių pasiūlymų,
Sinėde dalyvių buvo darema dang pastabų, paklausimų, reiškiama
pageidavimų. Ekscelencijai suteikus daug labai reikalingų ir iš-
sakmių paaiškinimų bei nurodymų sinėdas priima "en bloc", pirma
papunkčiui išdiskutuotąjį, II-jį sinėde nustatų skyrių, kuria-
me kalbama "de sacerdote, eua magistre fidei".

Pradėjus svarstyti III-jį skyrių - de ministro Sacramente-
rum, Ekscelencija paveda pirminkavimą Je Prak. Sinėde Premete-
riui prelatui Labanauskui, gi nustatų referavimą - Je Prak. Kū-
rijos Kancleriu Ken. Butvilai. Kalbant apie krikštą, prel. Ma-
ciejauskas pasiūle kad prie 290 § būty aiškiai pažymėta, kad pir-
masis vardas gali būti ir nešventejo". Kan. Šidlauskas prie 291 §
mate reikalą pridėti: "metrikos surašemos ir tada kai krikštas
duodamas" "sub conditione". Kun. A. Stašys Siūle 292 § (apie a-
bortus) kelti iš kitą atitinkamą vietą. Kan. Šidlauskas prie 296 §
siūle pridėti: "Sutvirtinimo tévai tuo pačiu kartu gali būti tie
patys nedaugiau, kaip prie dviejų žmonių. Tas pats kalbėtojas prie
306 § mate reikalą pridėti "per metus bent 2 kartu tinkamai išvalys
tabernakulį, iškles jį ūvariu kerperalu ir bendrai pasirūpins tinkamu
ūvarumu baltinių, kurie vartojami "in sacris". Be te, kan. Šidlauskas
siūle nustatyti komunikantų dydį. Tę patį pataria ir kun. Kripaitis.
317 § užbaigą kun. P. Liepa siūle šitaip perredaguoti: "Baigiantis
terminui, kuri ja išsiuntinėja save vyskupijos kunigams aprabatas, gi

6

neopresbyteriai ir kiti, trumpam laikui gavusieji, patys pasirūpins 101 jas atnaujinti". 321 § kan. Šidlauskas siūlo užbaigt i tais žodžiais: "Tačiau klausimai turi buti pritaikyti asmeniui atsargus ir švelnus". Tame pat paragrafe, po raide "b", kun. Barauskas, vietoeje žodžie - "antibaznytinės", siūlo žodį - "antikatalikiškės". 330 § kan. Butvila siūlo išplėsti bendrai ant visų vyriškių, kadangi 910 kan. J.Can. draudžia klausyti išpažinčių tiktais moteriškių, jei nera tinkamai paruoštos klausyklos, gi apie vyrus tenai nekalbama. Prie 336 § Tėvas Antanas, O.F.M., norėtų pridėti, "kad galėtų klebonas patirti, ar parapijiečiai atlikę velykinę išpažintį, reikalinga įvesti velykinės išpažinties kerčelės, sunumeruotas kertelėje ir šaknelėje". Tuo ir baigiam IV sinode sesija, pirma pasimeldus ir numatytus sekanties sesijos laiką.

V-ji S e s i j a.

V-ji Pirmojo Panevėžio Vyskupijos Sinode sesija prasideda ta pačia tvarka ir teje pat vietoje, kaip IV-ji, 15,5 val. Ekselencija ir teliau paveda pirminkavimą Jo Prak. sinode premetoriui prelatui Labanauskui. Jo Prak. Kurių kancleris kan. Butvila referuoja telimesnius nuostatus "Di ministrō Sacramenterorum". Prie 342 § kun. P. Liepa pastebi, kad visi kunigai įraše vaikus į Šv. Režančiaus brolį, nors neturi tam īgaliojimų. Todėl, esą, reikalinga išsiaiškinti susidariusią tradiciją ir ją teisiškai pilnai sutvarstyti. Prie 352 § Magnificencija Seminarijos Rekterius išsamiai nušviečia gyvąjį reikalą ankštaus bendradarbiavime tarp Seminarijos vadovybės ir dvasiškijos. Kan. Andrašiūnui padarimus teje vietoje kai kurių priekaištų seminarijos santvarkai, dalyką paaikškina Jo Eksel. Vyskupas ir Jo Magnif. kan. Penkauskas. Pastarasis dar pasiūlo įnešti naują 354 a §, kurs skamba šitaip: "Pageidaujama, kad pasiturintieji kunigai ir katalikiškės brolijos bei draugijos steigty stipendijas neturtingiemis auklėtiniams šelpti". Kan. Butvila prie 352 § siūlo priedą: "Kasmet rengiama Kunigo Diena". Dr. Lukešiūnas pasiūlo naujają 352 a §: "Kunigai, ypač mokyklų kapelionai, jaunuelius palinkusius ir tinkamus į dvasinę luomę, atatinkamai nuteiks ir patars galutinai apsispręsti". Kan. Šidlauskas siūlo pridėti prie 352 § "... paramins parapijiečius, kad jie gausiai auketų per rinkliavas, seminaristicum vadinas" ir prie 354 § "... juos globes, palaikys glaudžius su jais santykius ir dues apie jį Seminarijos vadovybei tinkamą reliaciją". Referuojant apie metystės tvarkymo nuostatus, 383 § sukelia gyvų diskusijų. Jese dalyvauja: Dek. Žitkevičius, kan. Nervila, kun. Juodelis, prel. Maciejauskas, kan. Šidlauskas, kan. Mazuras ir kiti. Vieniems kalbant prieš šeštadienio jungtuves, kitiems - už jas, Ekselencija pataria pasilikti prie 383 § redakcijos. Prie 385 § kan. Andrašiūnas siūlo vietoje - "nevėliau savaitės", įrašyti - "per dvi-tris dienas".

Po 15 min. pertraukos svarstoma nuostatai "De locis sacris". Kun. J. Kirna 398 § siūlo perredaguoti taip, kad Kurių leidimas būtų reikalaujamas ir tiems darbams, kurie numatomi 401 §. Kun. Barauskas 401 §

X
102

nerėtų pakeisti taip: "Bažnyčias dažyti ir jų vidų gražinti kviesis mėniškai išlavintę dailininką. Kun. Kirna 403 § siūlo papildyti šitaip: "Ant didžiojo alteriaus turi būti nemažiau šešių žvakydžių su naturalaus ar dirbtinė vaško žvakėmis". Išsvarsčius sinodui nuostatus "De locis sacris", vyksta rinkimai: sinodalinių teisėjų, sinodalinių ekzaminatorių ir klebonų patarėjų. Balsavime kertelės surenkamos ir pavedamos balsų skaičiuotojams. O tuetarpu einama svarstyti nuostatų "De temporibus sacris". Kun. Kirna siūlo 432 §, kame kalbama apie darbo dienos, vietojе "7 val.", įrašyti - "6,5 val.". Prel. Maciejauskas prie to paties 432 § siūlo teki pakeitimą: "Šventadieniais II mišparų laikymo laikas paliekamas klebonė nuožiūrai". Prie 432 § kan. Karesas siūlo: vietoj "kur vienas kunigas - suplikacijos giedamos po sumes", įrašyti - "kur nėra vėtives..." Kan. Butvila siūlo priešingai - "suplikacijos giedamos prieš sumą". Kan. Šidlauskas 440 § siūlo papildyti taip: "Jei kur per atlaidus relikvijes nebuvo duodamos, tai palikti in statu quo". Prie 447 § kun. Kirna siūlo pridėti: "... ir graudžių verksmų pamaldas". Išsvarsčius papunkčiui III-ji sinode nuostatų skyrių, jis priimamas "en bloc" ir einama svarstyti IV-jo skyriaus, kame kalbama apie kunigą-kaip visuomenininką. Šį skyrių svarstant iš jaunesniųjų buvo pareikšta pageidavimų, kad Kurija grieščiau reikalautų iš klebonų pranešimų apie Kat. Akciją parapijėje, nes ligi ūialei praktikeje visas veikimas guldavo "ant jauno kunigo galvės" (prie 465 §):

Prie 468 § dr. Lukešiūnas siūlo pridėti: "Kunigai kiekvienoje parapijėje suburs ir glėbes toje parapijoje esančius ateitininkus, jei negali būti įsteigta formaliai ateitininkų federacijos kuopelė". Prie 477 § kun. P. Liepa siūlo užbaigą: "...gi klebonai skirs su Ordinariato žinia žemės tinkamėje vietoj sporto aikšteliems". Prie 478 § kan. Butvila: "Kristaus Karaliaus Šventėje ir artimuose sekmadieniuose kunigai save bažnyčiose darys rinkliavas, iki bus surinkta nustatytas minimums". Prie 496 § kun. Rauda siūlo išbraukti - "rūpinski vaikų prieiglauda" ir įrašyti - "rūpinski vaikus našlaičius patalpinti į šeimas"; o kun. Sušinskas - vietoj "Šv. Vincento à Paulu" - vartoti posakį: "Šv. Vincento Pauliečio". Kun. Barauskas 506 § po žodžio "ugdyti", siūlo įterpti - "katalikiškai suprastą"... Dr. Lukešiūnas prie 513 § siūlo pridėti: "Visi kunigai nevengs, o atskirais atvejais, nurodžius Ordinariatui, ar del ypatingos vietinės svarbos, - privale aiškinti..."

Po to, IV-sis nuostatų skyrius sinode priimamas "en bloc". Nustačius, kad sekanti sinode sesija vyks rytojaus dieną (4.I.1936) 8 val. Katedroje ir sukalbėjus maldą, V-ji sinode sesija baigiamą.

K. V. Butvila

Kun. Gaiūnas

J. J. Barauskas. Kun. K. Barauskas

103

Panevėžio Vyskupijos Sinodo, įvykusio
Panevėžyje 1956 m. sausio mėn. 4 d.

PROTOKOLAS.

VI Sinodo sesija.

Sesijoje pradėjo J.E. Panevėžio Vyskupas maldą į Šv. Dvasią. Jo
Prakilnybė prel. Lešauskas, Sinodo Promotorius, gavęs iš J.E. Vys-
kupo leidimą, išakė Sinodo sekretoriui perskaityti buvusios sesijos
protokolą, kurių skeitė sekr. kap. kun. Leonardas Gižinskas. Protokołas
priimtas.

Perskaicius IV sesijos protokolą, Sinodo Promotorius prel. Lebe-
nuscas pasikelbė Sinodo rinkimų devinius.

Judices synodales išrinkti:

- Ortakine
1. Prel. Ign. Labeneuscas, T.M., Panevėžio Dekanas.
 2. Prel. Juozapas Gražys, Panevėžio Šv. Ap. Petro ir Povilo parsp.kleb.
 3. Kan. Povilas Židlauskas, Can.Lic. Katedros Klebonas.
 4. Kan. Vladislovas Butvila, Kuriųjų Kancleris.
 5. Prel. Jonas Maciejauskas, Raguvoš Dekanas.
 6. Kun. Mykolas Kerossas, Šeduvoš Dekanas.
 7. Kun. Dr. Leonas Lukošiūnas, Utenos gimnazijos kapelionas.
 8. Kun. Jonas Gasiūnas, Teol.Lic., Kuriųjų sekretorius.

Examinatores synodales:

- Ortakine
1. Prel. Ign. Labeneuscas, T.M., Panevėžio Dekanas.
 2. Presb. Leonas Lukošiūnas Dr., Utenos gimnazijos kapelionas.
 3. Kan. Juozapas Rušys, Teol.Lic., Panevėžio vyrų gimnaz.kapelion.
 4. Kun. Jurgis Žitkevičius, Rokiškio Dekanas.
 5. Kan. Povilas Židlauskas, Can. Lic. Katedros Klebonas.
 6. Prel. Pranciškus Strakšas, T.M., Kuriųjų oficiais.

Parochi consultores:

- Ortakine
1. Kun. Jurgis Žitkevičius, Rokiškio Dekanas.
 2. Kun. Antanas Grigniūnas, Biržų Dekanas.

Perskaicius sinodo išrinktus ir J.E. Vyskupo eprobuotus į sinodali-
nius teismėjus, klebonus pastorėjus ir eksaminatorius, kun. Dr. Lukošiū-
nas įteikė sekretoriystui naujų pastatų prie sausio mėn. 3 d. perska-
itytų sinodo nuostatų projekto. Jis nialo 361 § išbraukti žodelį - "ypač"
o 232 § perkelti tuoju po 365 §.

Kapelionas L. Gižinskas tolino skeitė V. sesijos protokolą, kuris
teip pat buvo priimtas.

Perskaicius protokolą ir paskelbus rinkimų devinius, seké tolimes-
nis svarstymas sinodo nuostatų projekte.

Y
Coy

Jo Prakilnybė Generalvikeras kan. Jonas Jucis, pavedus J.E. Vyskupui, skaitė sinodo projekto nuostatus apie kunią - kaip Bažnyčios turtų administratorių. Kun. J. Matulis prašo 517 § papildyti te prasme, kad kunių laiks nuo laiko iš sakyklos paaigintų tikintiesiems apie bažnytinės ir beneficijos gaunamas pajamas, kad tuo būtų užkirstas kelias įvairiems nepagrįstiems gaudens apie fantastiškas kunią pajamas. Kan. P. Šidlauskas siūlo ir kleboniją prisikirti prie bona ecclesiastica. Kap. J. Nagulevičiaus manymu, reikėtų išbraukti: "nei beneficijų reikalams".

Kelbant apie tekšas, kurios esančios per didelės, J.E. Vyskupui paaškinus, kad tekšų peržiūrėjimes neleinas sinodo kompetencijon, šis klausimas nebuvo daugiau diskutuojamas. Rinkliavų reikalau kun. Žitkevičius pageidavo rinkliavą sujungti į vieną dieną. Kan. P. Šidlauskas norėtų, kad prie 523 § būtų pridėta: "rinkliavos bažnyčioje darytinos kas sekundieniais ir šventadieniais. Prieš kiekvieną nepaprastą rinkliavą kunių savaitė ankščiau..." Kun. P. Liepa 525 § siūlo baigti šisip: "Kame tėra vienas kunių, tačiau darbą atliks pasauliečiai" Kun. L. Lukošiūno manymu šis paragrafas reikėtų sekančiai suformuluoti: "Rinkliavos bažnyčioje atliks patys kunių, žiūrint rinkliavos pasekmėgumo, darys rinkliavą kunių prieš sumą, arba pasaulietis žmogus sumos netu". Prie šio siūlymo prideda pastabą: "Pasti paragrafą būtina palikti, nes pasauliečiams renkant rinkliavos geriu pasiseka tik keikuriose parapijose, daugumoje gi kuniui renkant visada duoda daugiau aukų".

J.E. Vyskupas primena, kad geri popročiai visuomet palaikytini. Galiime susilsukti tokią dieną, kada Bažnyčia turės išsilaiatyti tik iš aukų. Žmonės prie aukvimų bažnyčios reikalams pretendintini. Smerktinės paprotys, ten kur kletonai vietoje padaryti rinkliavą, ir tuo pratinanti tikinčiuosius aukomis palaikytė Bažnyčią, patys uždėda reikalingą sumą pinigų. Prel. J. Maciejauskas siūlo 525 § visai išbraukti, nes parapijos rinkliavas patys klebonei sutverkyti vietoje.

Referuojant klausimą apie pasidalinimą pajamomis tarp vikaru ir klebonu, redosi daug sumanymų. Kan. Andrašiūnas mano, kad šis opus klausimas bus kiek tinkomiu išspręstas, jei 530 § bus pakeistas taip: "Vikarsai visų pajamų gauna 2/5, arba jei 1/3, tai juos reikėtų atleisti nuo 15 % bažnyčios kasos mok." Kun. A. Rieute: "Skaitytas šv. Mišias palikti kiekvienam sau; arba vikaras gauna 2/5 pajamų, arba paliuosuojujamas nuo 15 %."

Kun. Fr. Raščius siūlo palikti senovinę tvarką. Kun. Juodelis: "Šv. Mišių stipendijas palikti visas, kiek kuris gauna, o kitas pajamas dalytis taip, kad vikarui tektų 1/3 ir klebonui 2/3. Prel. Maciejauskas nurodė žalą, net ir papiltinimą tarp žmonių, matant kai klebonas su vikaru lenktiniečių veržosi dėl šv. Mišių stipendijų. Kun. Bubas siūlo 530 § palikti taip, kaip suformuluotas projekte.

V
LPS

Kun. Žitkevičius: "Klebonas ir vikaras visomis pajamomis, kaip antai: iš beneficijos, jura stolae, mokyklų ir t.t. taip pat visomis išlaidomis, kaip tai: šiluma, beneficijos, tarnų, šviesos ir kit. - dalinasi lygiomis."

Kun. K. Kriščiūnas 532 § siūlo išbraukti: "jeigu stigtų tai papildo kunigai imamos dalies proporcija" Savo siūlymui motyvus paduoda sekančius: 1) Tose vietose kur 15 % neužtenka, ten ir kunigų pajamos labai menkos, 2) paaiškėjus, kad 15 % trūksta žvakėms et cet. gali jau nebūti to klebono ir vikaro, 3) praktikoje niekas netikrins ir nežiūrės, ar 15 % užtenka minėtiems reikalams ar ne.

Kun. P. Liepa prie 536 § siūlo pridėti: "ir lankant parapiją organizaciniais reikalais kaip tai: į angelaičių bei jaunimo susirinkimus, kursus ir t.t."

Kun. Jusis pastebėjo, kad Jnešus tokią pastabą gali susidaryti nesusipratimų ir kivirčų tarp klebono ir vikaro. Arkliai retai kada laisvi. Dažniau užimti ūkio reikalais. Todėl vikaras gali reikalauti arklių tokiu metu, kada jie būtini kitiems darbams.

Prie 537 § kun. Deksnys siūlo metrikų parašymo išlaidas apmokėti iš bažnytinės kasos, nes uz gautas metrikas kunigai moka 15% bažnytinei kasai.

Kun. Lukošiūnas prie 537 § siūlo: "Parapijai būtinės kat. akcijai išlaidas klebonas ir vikaras pasidalys pagal jų imamų pajamų proporcija". Prie 538^a "Kunigai kapelionai ir kiti ne parapijos dirbą dirbą kunogai šv. Mišių obligacijas gali laisvai imti visur ir iš visų parapijiečių".

Kun. Andrašiūno pasiūlymą palaiko kun. Riauba.

Kun. Žitkevičiaus pasiūlymą palaiko kan. Butvila.

J.E. Vyskupas primena, kad tinkamas ir teisingas pasidalinimas pajamomis yra labai svarbus dalykas. Tačiau tai padaryti susidaro daug sunkumų iš kurių svarbiausia; nevienodas savo didžiu ir pajamomis parapijos. Tačiau, dalyką imant plačiau, skriaudos nesusidaro. Kunigui, savo kunigavimo metu, tenka būti vikaro ir klebono pareigose. Todėl jei mažesnės gaunamos pajamos vikaraujant, - atsi-gaunama klebonaujant. Nelygumai gyvenant išsilygina.

Mišių obligacijos, kurios gaunamos kitur, ne savoj parapijoj, gali būti neineštos parapijos kason. Jeigu išvažiuodamas atostogoms išsiveža kunigas iš savo parapijos, o už patarnavimus svetur turi didesnes išlaidas, gali didesnius % išskaityti išlaidoms.

Svarstant projekto skir. apie Bažn. Palaik. Tarybas, kun. Kirna siūlo 541 § suredagoti ta prasme, kad maršalkos būtų renkami kaimo kat. gyventojų. Išrinktieji priėmė būti tvirtinami Vyskupo. Klebonas išrinktuosius atestuos. Tuo bus atsiektas didesnis maršalkų orumas ir jais rinkikų pasitikėjimas. Klebonas išvengs prie-kaištų, buk Komitetą sudarąs iš savo pataikunų. Šiuo reikalui daug patarimų ir nurodymų davé J.E. Vyskupas.

Daug haujų sumanymu iškélé svarstant projektą bažn. trobė-

106

sių draudimą nuo gaisro. Prie 558 § kun. Dr. Lukošiūnas patiekė šias savo pastabas: "Parapijas, kurios bent dvejus metus prieš šį nuostatą skelbiant, yra apdraudusios bažnyčias, ar bažnytinius trobésius kitose nuo gaisro draudimo įstaigose, gali toliau testi draudimą anose įstaigose ir jas nuo 558-559 §§ numatytos solidarumo gaisro atvejais duoklės bus atleistos" Tačiau, nežiūrint to, kun. Lukošiūno nuomonė linkstanti iš tai, kad geriau būtų, jei visi solidariai palaikytų tik savitarpinį draudimą. Draudžiantis Valstybinėje kasoje daug išmokama pinigų, gaisrų pasitaiko retai, ir tuo daroma skriauda Vyskupijai ir parapijoms.

Kan. Kriščiūnas siūlo: tuos, kurie draudžiasi kitur, išimti iš bendro draudimo.

Kun. Žitkevičius 568 § vietoje žodžio "nekeis" norėtų įdėti "pageidaujama, kad nekeistų tarnų nesuradus jiems vietas kitur."

Kun. J. Kirna prie 572 § pageidautų pridėti: "pranešama metu gale".

Posėdžio pabaiga. J.E. Vyskupas priminė, kad atliktas darbas buvo sunkus. Jis dirbo 7-os komisijos ir daug talkininkų. Visus juos sunku išvardyti. Daug prisidėjo kunigų konferencijos savo nutarimais.

Visiems prisidėjusiems prie šio sunkaus darbo pareiškė savo dėkingumą ir padéką.

Tikisi, kad nauji įstatai prisidės prie suvienodinimo kunigų minčių ir sudrausminimo jų veiksmų.

Sinodo užbaigiamoji bažnytinė dalis.

Visi sinodo dalyviai susirinko gražioje, Kristaus Karaliaus garbai pašvėstoje, Panevėžio Katedroje.

Jo Ekscelencija Panevėžio Vyskupas, apsitaisqės iškilmingais pontifikaliniais rūbais, asistos lydimas, atlaikė užbaigiamasių sinodo pamaldas, atgiedojo padékos himnų: "Te Deum laudamus", kurį užbaigus suteikė Sinodo dalyviams apaštališkaji palaiminimą.

Jo Kilnybė prel. Labanauskas perskaitė Jo Ekscelencijos Panevėžio Vyškupo raštą, kuriuo Sinodas paleidžiamas. Jo Kilnybė Genralvikaras kan. Jucis pasakė kalbą, apie svarbą Sinodo nuostatų įgyvendinimą.

Asistos dijakonui atgiedoju Evangelią ir "Acclamations", dalyviai aplankę šv. Sakramentą išsiskirstė.

K.K. Prichke

Kun. J. Gaščiūnas

K. S. J. G. R. A. U. N. O. S.